EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 30.11.2016
SWD(2016) 415 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo

{COM(2016) 765 final}
{SWD(2016) 414 final}

Santraukos lentelė

Pasiūlymo dėl teisės akto dėl Pastatų energinio naudingumo direktyvos (2010/31/ES) peržiūros poveikio vertinimas

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Pastatų energinio naudingumo direktyvos įvertinimas rodo akivaizdžią pažangą didinant energijos suvartojimo pastatų sektoriuje efektyvumą: smarkus grindų plotui suvartojamo metinio energijos kiekio (kWh/m^2 per metus) sumažėjimas pastebėtas po 2006 m., įsigaliojus 2002 m. Pastatų energinio naudingumo direktyvai, o tolesniam mažėjimui įtakos turėjo naujos šios direktyvos 2013 ir 2014 m. redakcijos. Turima duomenų, kad 2014 m. sutaupyta 48,9 mln. tne galutinės energijos, palyginti su Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo naujoje redakcijoje nurodytu 2007 m. pradiniu lygiu. Tai atitinka 2008 m. poveikio vertinimą ir rodo, kad Direktyva iki 2020 m. greičiausiai duos laukiamų rezultatų.

Tačiau esamo pastatų ūkio pertvarka vyksta gana lėtai ir dar neišnaudotos nemažos galimybės iki 2030 m. ekonomiškai efektyviu būdu sutaupyti dar daugiau energijos. Pagrindinė problema yra ta, kad pagal įprastą scenarijų didelė dalis šių galimybių ir liktų neišnaudota, nes būtų neįgyvendinta daug ekonomiškai efektyvių investicijų į energijos vartojimo pastatuose efektyvumo didinimą. Todėl ES turėtų įsikišti dabar, kad toliau padėtų šalinti konkrečias kliūtis, trukdančias didinti energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį pastatuose, kuriems taikoma Direktyva dėl pastatų energinio naudingumo.

Suinteresuotieji subjektai, kuriems ši iniciatyva turi poveikį, yra vartotojai, namų ūkiai, įmonės ir valdžios institucijos, statybų sektorius (ypač mažosios ir vidutinės įmonės), nacionalinės ir regioninės institucijos, investuotojai ir kiti finansų srities subjektai.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Direktyva dėl pastatų energinio naudingumo grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio 2 dalimi, kuri yra energijos vartojimo efektyvumui ir energijos taupymui skatinti skirtos Sąjungos politikos teisinis pagrindas. Bendras Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo peržiūros, įskaitant Pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyvą, tikslas – skatinti pastatų sektoriuje plačiau naudoti efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijas ir ekonomiškai efektyviai mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį tuo pat metu padedant užtikrinti energijos tiekimo saugumą.

Įžanginiame poveikio vertinime pristatyti tokie konkretūs tikslai:

1) panaikinti Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo įvertinime nurodytus trūkumus siekiant užtikrinti, kad direktyva atitiktų paskirtį (REFIT komponentas);

2) įvertinti su energijos naudojimo efektyvumu ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimu pastatuose susijusių papildomų priemonių poreikį 2030 m. perspektyvoje ir

3) pagerinti galimybes gauti finansavimą ir skatinti investicijas (Pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyva).

Pasirinktos galimybės veiklos tikslai yra šie:

- kuo labiau padidinti direktyvos vaidmenį didinant renovacijos mastą;
- aktyviau šalinti energijos vartojimo pastatuose efektyvumo didinimo kliūtis ir
- siekti, kad ES pastatų ūkis taptų išmanesnis, integruojant technologijų pažangą ir remiant elektromobilumo populiarinimą.

Kokia papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Pastatų energinio naudingumo didinimo klausimą sprendžiant ES lygmeniu, koordinuotais veiksmais bus sustiprinta vidaus rinka, kuri didina statybos sektoriaus konkurencingumą ir tvarumą, išnaudoja sinergiją su klimato politika, įgalina ES piliečius savo pirkimo ar nuomos sprendimus grįsti informacija ir atitinkamai padeda gerinti pastatų, kuriuose gyvenama ir dirbama, kokybę.

Sprendimo dėl pastangų pasidalijimo (COM(2016) 482 *final*) pasiūlymą pagrindžiantis poveikio vertinimas parodė, kad norint ES įgyvendinti ekonomiškai efektyvaus šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo scenarijų visos valstybės narės energijos vartojimo efektyvumą turi didinti vienodai. Jei pastatų sektoriui nebūtų taikoma ES teisėkūros priemonė, ne visos valstybės narės imtųsi veiksmų šiame sektoriuje (pvz., kai kurios iš jų savo pastangų pasidalijimo tikslus gali pasiekti be papildomų veiksmų). Jei viena ar daugiau valstybių narių nesiimtų veiksmų pastatų srityje, bendros ES sąnaudos, patiriamos mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, būtų didesnės.

ES lygmens priemonė skatina visoje ES atnaujinti nacionalines pastatų sektoriaus nuostatas. Prieš priimant 2002 m. direktyvą daugelio valstybių narių nuostatose nebuvo nustatyta energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų, o iki 2010 m. direktyvos priėmimo valstybės narės į būtinuosius naudingumo reikalavimus nebuvo įtraukusios optimalumo išlaidų atžvilgiu kriterijaus.

Statybos pramonė yra labai svarbi Europos ekonomikai. Jai priklauso trys milijonai įmonių, jos metinė produkcija viršija 1 211 mlrd. EUR, jos indėlis į ES BVP sudaro apie 10 proc., o bendras tiesioginio darbo vietų skaičius yra 14 mln. (statybos produktai ir paslaugos, šildymo, oro kondicionavimo ir apšvietimo įranga, pastate įdiegtos atsinaujinančių išteklių energijos

sistemos, išmanusis valdymas, pastatų automatizavimo sistemos, išmanieji skaitikliai ir kt.).

Be to, pastatų energinio naudingumo gerinimas ne tik padeda švelninti klimato kaitą ir skatinti augimą bei užimtumą, bet ir duoda daug kitos naudos, kuri padeda siekti aplinkos ir socialinės politikos tikslų.

B. Sprendimai

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar yra tinkamiausia politikos galimybė? Kodėl?

Siekiant įgyvendinti numatytą tikslą svarstyti šie variantai:

- be pakeitimų;
- paprastinimo priemonės;
- I variantas. Sustiprintas įgyvendinimas ir tolesnės gairės;
- II variantas. Geresnis įgyvendinimas, numatant tikslinius pakeitimus, skirtus dabartinėms nuostatoms sustiprinti ir
- III variantas. Sustiprintas įgyvendinimas ir peržiūra, viršijanti dabartinį intervencijos principą ir subsidiarumo lygį.

Šios politikos galimybės įvertintos ir susietos su šiomis priemonėmis:

1. sparčiau mažinti iškastinių išteklių energijos naudojimą pastatuose smarkiai didinant renovacijos mastą;
2. tiksliai pritaikyti minimalių energinio naudingumo reikalavimų įgyvendinimą;
3. imtis modernizacijos naudojant išmaniąsias technologijas ir paprastinant pasenusias nuostatas piliečių labui ir
4. stiprinti finansinę paramą ir naudotojų informavimą taikant labiau integruotas ir stabilesnes energinio naudingumo sertifikavimo sistemas.

Pasirinktas II variantas drauge su paprastinimo priemonėmis. Šis variantas geriausiai atitinka vertinimo išvadas ir dabartinę sistemą. Jame numatyta reikšmingų Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo ir bendros energijos vartojimo pastatuose efektyvumo didinimo reguliavimo sistemos patobulinimų tuo pat metu paliekant didelę įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu lankstumo galimybę.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais parodė, kad statybos pramonė visapusiškai pritaria didelio užmojo politikai, kuri padėtų skatinti esamų pastatų renovacijos mastą. Kai kurie subjektai abejojo, ar verta dar kartą svarstyti dabartinę direktyvą dėl jos nuostatų susilpninimo rizikos. Tai tik parodo, kad pokyčiai turėtų būti kryptingi, o ne plataus pobūdžio, ir kad šiame sektoriuje reikalinga ES lygmens politinė intervencija siekiant išlaikyti pastangų ir užmojo lygį visoje ES.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) privalumai?

Tinkamiausia galimybė turėtų padėti iki 2030 m. metinį suvartojamos galutinės energijos kiekį sumažinti 28 mln. tne ir tokiu būdu 38 mln. t sumažinti išmetamą CO_2 kiekį. Kaip ES BVP dalis bendras suvartojamos galutinės energijos kiekis iki 2030 m. sumažėtų 0,3 procentinio punkto. Energijos nepritekliaus nebejaustų 515 000–3,2 mln. namų ūkių (iš 23,3 mln.).

Pasirinkta galimybė taip pat padės didinti Europos pramonės (ypač izoliacijos ir plokščiojo stiklo sektorių) konkurencingumą iki 2030 m. ES rinkos vertę padidinant 23,8 mlrd. EUR ir sukuriant 80-120 mlrd. EUR vertės renovacijos rinką mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Ji taip pat padės iki 2030 m. sukurti apie 220 000 naujų darbo vietų (palyginti su atskaitos scenarijumi).

Kokios tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) sąnaudos?

Įvertinta, kad pagal tinkamiausią galimybę reikės imtis papildomos su energija susijusios statybos veiklos (stogų izoliavimo, langų pakeitimo, pastato sistemų atnaujinimo ir kt.), kurios vertė iki 2030 m. pasieks 47,6 mlrd. EUR. Tačiau tik 1-4 mlrd. EUR iš šios sumos tiesiogiai prireiks minėtoms priemonėms. Galiausiai tai reiškia, kad metinės energijai skirtos įmonių ir namų ūkių išlaidos sumažės 24-36 mlrd. EUR.

Koks bus poveikis verslui, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), taip pat labai mažoms įmonėms?

99 proc. statybų pramonės įmonių yra mažosios ir vidutinės įmonės. Pasirinktas variantas užtikrins naujų verslo galimybių, visų pirma susijusių su pastatų renovacija, nes padidins efektyvaus energijos vartojimo poreikį ir atsinaujinančių išteklių energijos technologijų bei sistemų paklausą. Kad galėtų pasinaudoti didesnės renovacijos rinkos teikiamomis naujomis galimybėmis, mažosios ir vidutinės įmonės turės padidinti aikštelių darbininkų kvalifikaciją. Bet kuriuo atveju mokymus dažnai rengia statybos produktų gamintojai ir platintojai, be to daugumoje šalių statybininkams apmokyti skiriama finansinė parama (iš ES ir nacionalinių fondų).

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administracijoms?

Apskaičiavus administracines išlaidas (naudojant standartinį išlaidų modelį) matyti, kad pagal tinkamiausią galimybę bendra grynoji našta sumažės 98,1 mln. EUR per metus (981 mln. EUR 2020–2030 m. laikotarpiu), t. y. privačiajame sektoriuje sumažės apie 108,5 mln. EUR per metus, o viešajame sektoriuje šiek tiek padidės – apie 10,4 mln. Apskritai viešojo biudžeto būklė šiek tiek pagerės dėl numatyto ekonominės veiklos padidėjimo. Šiek tiek sumažės pajamos iš energijos akcizų ir kainos pagal prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą. Sumažės bendros pajamos iš PVM, į kurias įeina energijos PVM, o dėl scenarijaus defliacinio poveikio šiek tiek sumažės mokestinės pajamos galiojančiomis kainomis. Tačiau pelno mokesčio pajamos padidės, nes dėl mažesnių energijos išlaidų padidės įmonių pelnas. Kalbant apie išlaidas, įgyvendinusios siūlomas priemones vyriausybės išleis mažiau lėšų energijai, o sutaupyti pinigai bus panaudoti investicijoms į energijos

vartojimo efektyvumą finansuoti.
Ar bus kitokio reikšmingo poveikio?
Taip. Išnyks energijos nepriteklius, kuris šiuo metu labai dažnas senuose, nerekonstruotuose pastatuose. Eurostato pajamų ir gyvenimo sąlygų statistinių duomenų (SILC) tyrimo duomenimis, apie 10,8 proc. (t. y. 23,3 mln.) namų ūkių jaučia energijos nepriteklių.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus peržiūrėta?
Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo įgyvendinimo rezultatai bus vertinami kas dešimtmetį. Taigi kita peržiūrą numatyta 2028 m. pradžioje.